

ΕΝΟΤΗΤΑ 4^Η

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αναφορικές ονομάζονται οι προτάσεις που **αναφέρονται** σε μία λέξη της πρότασης από την οποία εξαρτώνται. Εισάγονται με τις αναφορικές αντωνυμίες και τα αναφορικά επιρρήματα.

Οι **αναφορικές αντωνυμίες** είναι οι εξής:

- α) ο οποίος, η οποία, το οποίο (συντάσσονται αντικαθιστά το αναφορικό που)
- β) όποιος, όποια, όποιο ή ό,τι (ή οποιοσδήποτε, οποιαδήποτε, οποιοδήποτε)
- γ) όσος, όση, όσο

Τα **αναφορικά επιρρήματα** είναι τα εξής:

- α) όπου, οπουδήποτε, εκεί που (→ δηλώνουν τόπο)
- β) όποτε, οποτεδήποτε, τότε που (→ δηλώνουν χρόνο)
- γ) όπως, καθώς (→ δηλώνουν τρόπο)
- δ) όσο (→ δηλώνει ποσό)

Παραδείγματα

1. Ήταν δύσκολος ο χρόνος που έφυγε.
2. Το βουνό το οποίο βλέπετε είναι το ψηλότερο της περιοχής.
3. Μπορείς να κάνεις ό,τι θες.
4. Έριξε τόση βροχή όση δεν είχε ρίξει σε ένα χρόνο.
5. Όπου υπάρχει καπνός, υπάρχει και φωτιά.
6. Έλα από το σπίτι όποτε μπορείς.
7. Θα γίνουν τα πράγματα όπως τα κανονίσαμε.
8. Μείνε εδώ όσο χρειάζεται.

Οι αναφορικές προτάσεις χωρίζονται σε δύο κατηγορίες:

α) οι **επιθετικές αναφορικές προτάσεις**, που εισάγονται με τις αντωνυμίες ο οποίος, η οποία, το οποίο (παράδειγμα 2) ή με το αναφορικό που (παράδειγμα 1).

β) οι **ελεύθερες αναφορικές προτάσεις**, που εισάγονται με τις αντωνυμίες όποιος, όποια, όποιο, ό,τι (παράδειγμα 3) και όσος, όση, όσο (παράδειγμα 4), καθώς και με τα αναφορικά επιρρήματα (παράδείγματα 5-8).

ΟΙ ΕΠΙΘΕΤΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Λειτουργούν ως επιθετικός προσδιορισμός για το προσδιοριζόμενο ουσιαστικό.
- Όταν δίνουν μια απαραίτητη πληροφορία, δεν χωρίζονται με κόμμα από την κύρια πρόταση και ονομάζονται προσδιοριστικές.

(Π.χ. στο παράδειγμα 2 «Το βουνό το οποίο βλέπετε είναι το ψηλότερο της περιοχής», αν έλειπε η αναφορική πρόταση, θα υπήρχε ασάφεια για ποιο βουνό γίνεται λόγος).

- Όταν απλώς προσθέτουν μια επιπλέον πληροφορία που δεν είναι απαραίτητη, χωρίζονται με κόμμα από την κύρια πρόταση και ονομάζονται προσθετικές.

(Π.χ. «Η Ελλάδα, η οποία ανήκει στην Ευρώπη, είναι μια όμορφη χώρα.» → Η αναφορική πρόταση δεν δίνει μια πληροφορία απαραίτητη για την διάκριση και την κατανόηση του ουσιαστικού «Ελλάδα», γιατί αυτό δηλώνει ήδη κάτι συγκεκριμένο και μοναδικό).

ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Μπορούν να λειτουργούν συντακτικά:

→ ως υποκείμενο π.χ.: Όποιος ενδιαφέρεται να το δηλώσει. (ποιος να δηλώσει; → Όποιος ενδιαφέρεται)

→ ως αντικείμενο π.χ.: Μπορείς να κάνεις ό,τι θες. (τι να κάνεις; → ό,τι θες)

→ ως κατηγορούμενο π.χ.: Εύχομαι να γίνεις ό,τι ονειρεύεσαι.

→ ως επιρρηματικός προσδιορισμός:

Χρόνου π.χ.: Θα έρχεστε όποτε σας καλώ.

Τρόπου π.χ.: Θα γίνουν τα πράγματα όπως τα κανονίσαμε.

Τόπου π.χ.: Πάμε όπου θέλεις.

Ποσού π.χ.: Έβρεξε σε μία μέρα όσο δεν είχε βρέξει σε έναν χρόνο.

- Δεν χωρίζονται ποτέ με κόμμα από την πρόταση την οποία προσδιορίζουν.

Συνοπτικό διάγραμμα

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

